

L'estat es ven la sal de la terra

Les empreses interessades a comprar les mines de potassa de Súria i de Sallent presentaran la setmana entrant les ofertes a l'actual propietària, la societat estatal SEPI. De l'empresa que es quedi les mines dependrà el futur d'una bona part de la comarca de Bages.

Al costat, la fresadora enorme que perfora les galeries. La pala recull el mineral i el passa a la cinta transportadora central que el porta a la superfície.

SUSANNA SÁEZ

SUSANNA SÁEZ

Sota les pinedes i les antigues vinyes, la majoria abandonades, la comarca de Bages amaga un subsòl ric en potassa i sal travessat per centenars de quilòmetres de galeries que els minaires treballen des de fa quasi un segle. Algunes d'aquestes perforacions són tan vastes que els minaires s'hi mouen amb vehicles tot terreny, hi passen camions i hi ha semàfors. Tot aquest formigueig incessant és per a treure de la terra el clorur potàssic, un compost format per l'evaporació i sedimentació de les aigües de l'Atlàntic que, fa quaranta milions d'anys, ocupaven el sud del Pirineu. Després de comercialitzada, la potassa tornarà a la terra en forma d'adob.

Ja fa gairebé dos anys, el Ministeri d'Indústria va decidir de privatitzar les dues empreses que gestionen les mines: Potasses del Llobregat i Súria K, situades a Sallent i a Súria, respectivament. Els sis grups empresarials interessats a aconseguir les explotacions presentaran la setmana vinent, entre el 13 i el 19 d'abril, les seves ofertes vinculants, últim pas necessari perquè la propietària, l'empresa pública Societat Estatal de Participacions Industrials (SEPI), decideixi qui se les queda. De l'empresa que finalment les obtindrà depèn el futur de 980 treballadors de plantilla i de 600 més que, indirectament, viuen de les mines a Súria, Sallent, Balsareny, Navars o Cardona. El volum de treballadors i de negoci d'aquestes empreses fa que una bona part de la comarca de Bages en depengui en alguna mesura.

tasses provinents dels països de l'Est. El secretari general de la Federació del Metall de CC OO, Simón Rosado, alerta sobre el perill que les potasses de Rússia o Bielorússia arribin a Europa amb preus molt més competitius. Actualment, la UE no deixa entrar aquests productes per una llei *antidumping*, perquè els russos aconseguixen les potasses molt més barates perquè els seus treballadors no tenen cap garantia laboral i salaris molt baixos.

Per garantir que aquesta llei *antidumping* continuï, Rosado creu que l'administració autonòmica o l'estatal haurien de conservar unes accions de les mines i responsabilitzar-se del manteniment de la norma europea. La participació d'una administració pública també ajudaria a garantir el futur de les empreses. Als sindicats, els fa por la possibilitat que alguna de les empreses que han presentat ofertes només vulguin quedar-se les mines per tancar-les i aprofitar la xarxa comercial que tenen al continent europeu per vendre potasses provinents de l'estranger.

Pel que fa a la possibilitat que l'estat conservi una participació en les mines, fonts de la SEPI han declarat a EL TEMPS que la intenció és d'eixir de "totes les empreses" i d'eixir-ne "totalment".

També el sindicat UGT demana que la privatització no sigui total. Però el responsable d'aquest sindicat dins el Grup Potasses, Joan Romera, creu que tampoc la Generalitat no hi té gens d'interès. Segons Romera, el conseller d'Indústria,

La mina de Súria K amb el pou I al centre de la imatge. Les mines de Súria, a diferència de les de Sallent, només són accessibles des de les típiques gàbies dels elevadors.

La privatització afecta, a més, tres empreses petites que formen, amb les mines, el Grup Potasses: Coposa (Comercial de Potasas, SA), Société Générale des Sels et Potasses SARL i Tramer (Tráfico de Mercancías, SA).

El negoci de la potassa. Les mines de Bages semblen un negoci amb futur perquè, d'aquí a uns anys, seran les úniques de potassa que funcionaran dins la Unió Europea, a banda unes explotacions alemanyes. Pel que fa a la resta de mines europees, els tècnics preveuen que, a partir del 2003, les mines d'Alsàcia ja no seran rendibles i que les d'Anglaterra s'exhauriran cap al 2008. Súria K i Potasses del Llobregat, en canvi,

podrien ser explotades durant quaranta o cinquanta anys més. Això vol dir que les empreses que gestionin les mines de Bages podrien ocupar el mercat francès, ara com ara el més important d'Europa.

De fet, els últims gestors d'aquestes mines han aconseguit d'introduir-se en aquest mercat mitjançant una empresa de comercialització: Société Générale des Sels et Potasses SARL. Tot i que l'estat francès practica una política proteccionista amb les seves potasses, els actuals gestors s'hi han obert camí i ja hi exporten aproximadament un 50% del producte.

Però aquest futur esperançador pel que fa al mercat francès pot empitjorar si la UE s'obre a les po-

L'alcalde de Súrria, Antoni Julian, també treballa a Súrria K, al fons de la fotografia. Julian afirma que les mines són bàsiques per a Súrria, Sallent i per a tota la comarca.

Antoni Subirà, ha beneït la decisió de privatitzar-lo, com en un altre moment va afavorir les reestructuracions de plantilla. Romera recorda que, des que l'estat es va quedar Potasses del Llobregat, el maig de 1991, hi ha hagut reduccions de plantilla que han afectat uns 225 treballadors de Súrria K i uns 325 de Potasses.

Per la seva banda, Josep M. Fernoll, representant de CC OO a les mines de Bages, afirma que cap dels grups empresarials que han presentat ofertes per la privatització no ha garantit tots els llocs de treball que ara té l'empresa.

Pobles miners. En pobles com Súrria o Sallent tot gira al voltant de les mines des que començaren a explotar-se: el 1912 a Súrria, al pou del Salfí, o a Sallent, el 1929. L'exemple de Súrria és indicatiu: els 2.800 veïns que hi havia el 1911 van passar a 4.500 el 1935. Un gran nombre d'immigrants, la majoria procedents d'Andalusia, arribaren a Bages per treballar en feines que "la gent del país no veia de bon ull", tal com explica el periodista Enric Badia al seu llibre *La sal, suport d'uns pobles*.

Jacinto és un d'aquells immigrants que vingueren a treballar a la mina. El 1954 deixà Salamanca i aterrà a Bages per obrir a pic i pala el pou II de Súrria K. Ara es mira la població de Súrria des de l'altra banda del riu, justament on hi havia la colònia de treballadors de les mines dita la Salípota. Des d'aquest indret, d'on es veuen els quatre pous que té l'explotació, en Jacinto recorda la duresa del treball a pic i pala i diu que ara ningú no vol treballar "com nosaltres fèiem".

I si a Súrria ja no treballen a pic i pala, a Sallent hi ha, fins i tot, una sortida amb rampa a l'exterior per on poden passar vehicles i per on surt el material amb cinta transportadora. Les galeries, les obre un minador amb una fresa perforadora enorme, sota la qual hi ha una pala que recull el material i el passa a la cinta transportadora que el treu fora. Per les galeries, els treballadors s'hi mouen amb vehicles tot terreny o amb màquines sem-

SUSANNA SAEZ

Una empresa sud-africana, una d'israeliana, una de canadencs i tres d'espanyoles tenen interès a comprar les mines de Bages.

blants a les que hi ha en qualsevol construcció a la superfície.

Tot i així, la feina a la mina continua essent cansada i perillosa. El 6 de febrer un minaire va morir al pou IV de Súrria K a conseqüència de l'esllavissada d'una roca que li va fer un tall profund al braç. En Ramon Boixadé va morir dessagnat intentant de trobar ajuda.

Les empreses interessades. Actualment, Súrria té més de 6.000 habitants i continua dependent de les mines. Fins i tot, l'alcalde de la ciutat, Antoni Julian, del PSC, hi treballa, a la mina, de delinant. Segons Julian, la indústria alternativa que hi ha no té prou força i continua havent-hi moltes empreses que dediquen un 95% de la producció a la mina. Conta l'alcalde que abans Súrria K tenia fusters,

mecànics, obrers i que ara, totes aquestes feines, les fan empreses de manteniment externes que lloquen molta gent.

Sobre les sis empreses que han presentat projectes per obtenir les mines, Antoni Julian no es vol manifestar, perquè només coneix el projecte de l'actual grup directiu, que va agafar l'empresa en una situació de pèrdues i "amb la seva gestió l'ha fet surar".

Tornant a la privatització, cap al mes de juny la SEPI dirà quina de les sis empreses interessades es quedarà el Grup Potasses, i fonts d'aquesta societat han afirmat que en la selecció tindran compte si els nous propietaris garanteixen la viabilitat de l'empresa i, evidentment, les condicions econòmiques.

Entre les interessades n'hi ha tres de l'estat espanyol (els actuals directius amb el nom de Potasses del Bages; l'empresa de fertilitzants Fertiberia; i el grup químic Aragonesas) i tres d'estrangeres: la sud-africana Minorco; la israeliana Dead Sea Works; i la canadencs Potash Corporation.

En cercles sindicals diuen que va ser el mateix ministre d'Indústria, Josep Piqué, qui va animar a presentar-se dues d'aquestes empreses, Potasses del Bages i Fertiberia. Aquesta maniobra podia tenir per objectiu de cridar l'atenció de més empreses sobre la compra del grup.

En tot cas, aquestes dues empreses han arribat a la recta final i podrien ser les compradores. D'una banda, Fertiberia ja ha avançat que podria invertir-hi 14.000 milions i preveu d'augmentar la producció a 1,13 milions de tones, el 1998, i a 1,25, el 2002. Aquest grup, que dirigeix Juan Villar Mir, ministre de Finances el 1975 i 1976, va acompanyat de la Société Commerciale des Potasses et Azotes (SCPA), l'empresa que explota les mines d'Alsàcia. Això, segons aquest grup, pot facilitar l'expansió de les empreses, perquè SCPA ocupa un 50% del mercat francès.

Els sindicats, en canvi, no es fien d'una empresa que, aquests últims mesos, ha obert expedients de regulació en algunes de les seves

indústries i que en té una, Sefanitro, que ha deixat de cotitzar a Borsa.

Tots, en canvi, alaben la gestió dels actuals directius de Sùria K i de Potasses del Llobregat. Sota el nom de Potasses de Bages, els gestors han aconseguit el suport del Banc de Sabadell, del fons d'inversions britànic Charterhouse i de la societat de valors Riva y García.

Fons sindicals indiquen, tanmateix, que les entitats financeres que els acompanyen no semblen les més adequades per a la mineria, un sector que requereix grans inversions. La participació del Banc de Sabadell va sorprendre tothom, perquè aquesta entitat no acostuma a participar en inversions industrials arriscades. Els actuals directius de les mines han declinat de fer cap mena de declaracions sobre el seu pla industrial.

El grup Aragonesas, que va de bracet amb el fons Flemings i el Natwest Bank, ofereix més garanties de solvència a les fonts consultades, que objecten, amb tot, la poca relació de l'empresa amb el sector de la mineria.

Aquestes mateixes fonts també creuen que podria haver-hi converses entre els responsables de les empreses espanyoles per presentar-se agrupades.

Pel que fa a les companyies estrangeres, totes tres són grans empreses de la mineria. La canadenc Potash Corporation controla el 50% de les potasses mundials, té una participació important en les mines alemanyes de potassa i és la

que marca els preus del mercat, segons Fenoll. La sud-africana Minorco és també un grup miner important que controla Cleveland Potash, una empresa minera de potasses anglesa de característiques molt semblants a les de Bages.

La israeliana Dead Sea Works —que deu el nom al fet d'extreure la potassa de la Mar Morta a cel obert— ha fet aquests últims cinc anys unes inversions de 130.000 milions de pessetes. La setmana passada el president del Grup Seda, Rafael Espanol, va sorprendre tothom anunciant que l'empresa que dirigeix havia arribat a un acord amb Dead Sea Work per integrar-se en la seva oferta de compra del Grup Potasses. En una entrevista publicada a l'*Avui*, el pre-

sident de la Seda afegia que es negociava la participació del grup miner espanyol Tolsa en aquest projecte.

De la privatització, emperò, no se'n sabrà, pel cap baix, res més fins a l'estiu. De moment, el final del procés ja s'ha endarrerit dues vegades. Un endarreriment que, segons els sindicats, ha creat una situació de provisionalitat que no beneficia ni els treballadors, ni els gestors, ni l'empresa. El fet és que, si aquests últims anys, el Grup Potasses havia donat beneficis (1.203 milions de pessetes el 1996), els resultats obtinguts en l'exercici del 1997 han estat negatius: les mines han perdut 647 milions.

Àlex Milian

A l'antiga colònia de treballadors de Vilafruns, a Balsareny, encara hi ha més d'un centenar de veïns. Els sindicats volen que els pisos de la colònia, que són propietat de l'empresa, passin als treballadors.

Del temps present

Gaspar Jaén i Urban

Reflexió lírica sobre el temps present feta des d'un present on hi ha vivències personals i poètiques plenes de memòria i de records.

Premi de poesia Vicent Andrés Estellés de Burjassot, 1997.

Bromera

"Bromera / Poesia", 28

El senyor del castell

Albert Hernández i Xulvi
Albert Hernández i Padilla

A les darreries del s. XIII, durant el regnat d'Alfons el Franc, els pirates berberescs assaltaven i saquejaven els pobles costaners del Mediterrani. Els camperols del poble de l'Alfàs s'apressaven a protegir-se al castell del Baró de Ras...

Denes 10 Editorial

"Contes de tots", 9

El viatge extraordinari d'un tap de banyera

Jordi Folck

Aquest diumenge la cua del cinema Reggio arriba set portes més enllà i a la taquilla no donen l'abast. Fan tan poques pel·lícules per a xiquets! I va començar El viatge extraordinari d'un tap de banyera, la més gran pel·lícula mai per mai filmada.

Edicions del Bullent

"Els llibres del gat en la lluna", 16